

פרק ה'¹⁰, חרב בא לעולם על עיני הדין וכו', ופירש רש"י ז"ל, עיני הדין, שמתענה דינו של אדם ומעכבו מלפסוק לו דינו, עכ"ל. זהו שאמר דוד המלך ע"ה, עשיתי משפט וצדק, שהיא הפשרה המסובבת מכח ההמתנה שהיא סיבתה, ולכן, בל תניחני לעושקי. ערוב עבדך לטוב, ירצה, לכדי שלא תניחני לעושקי, שרואים אותי, להמתין, והם חושבים שאני חייב מיתת חרב שזה נקרא עוות הדין, וזהו, בל תניחני לעושקי ממש, לזה, ערוב עבדך לטוב, שתהיה ערבן לעבדך שכוונתו לטובה, והיא מצות ההמתנה ולא עבירת העינוי, ובזה אל יעשקוני, במכת החרב, הזדים להרגני על עוות הדין, שלטובה נתכוונתי בהמתנה, ולא עינוי תקרא.

או ירצה עשיתי משפט וצדק וכו' יובן במה שאמרו פ"ק דמציעא¹¹, אמר רבי יוחנן, לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה, אלא דייני דמגיזתא לדייני, אלא אימא, שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפני משורת הדין. הרי לך שלא חרבה ירושלים כי אם על העדר הפשרה. ועליה הזהיר הנביא ע"ה¹², כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא, כמפורש אצלנו לעיל באות הסמך¹³. עוד כתב מנהרי"ק ז"ל, בהלכות דיינים סי' י"ב¹⁴, מצוה לומר לבעלי דינים בתחילתה, הדין אתם רוצים או הפשרה, אם רצו בפשרה עושים ביניהם פשרה, ע"כ. הרי לך שאין לדיין שום כח לעשות שום פשרה כי אם ברשות הבעלי דינים, מחמת שלא חרבה ציון כי אם על העדר הפשרה, כדאמרן, לזה בחר דוד לדון כל דיני חלוף, בפשרה שמקרכת הגאולה, כדהוכחנו לעיל. ולכן פחד דוד המלך ע"ה, לאשר בחירת הפשרה (כידם) לשלא יקבלו ממנו כי אם דין אמת, ותתעכב הגאולה על ידיהו, ולשוא וריק יגע בתיקונו, לכן התפלל אל ה' ואמר, עשיתי משפט וצדק, שהוא הפשרה לקרב בה הגאולה, ולכן, בל תניחני לעושקי, שהם הבעלי דינים אשר לא ירצו בפשרה, ועל ידיהו תתעכב הגאולה. ערוב עבדך, בדבר טוב, שיקובלו דברי אצלם להיות נידונים בפשרה, ועל ידי כן מובטח אני שלא יעשקוני אלו הזדים, שהם מזידים בי, ויתנו כתף סוררת. וכל זה אינו אלא משום, שעניי כלו לישועתך, הנמשך ממה שלא יעשקוני הזדים מהפשרה המקרכת גאולה וישועה. ולא כאותם גאולות שעברו שהיו על ידי בשר ודם, מה הם עוברים, כך גאולתם עוברת שחזרו ונשתעבדו, אלא הגאולה הזאת שתהיה לאמרת צדקך, על פיך ומאמריך המוצדק, במה שאין אחריה גלות, כדאיתא בשוחר טוב¹⁵, והעתקנוהו באות הוי"ו¹⁶, יע"ש.

10. משנה ט.

14. חו"מ יב, ב.

11. ל, ב.

15. תהלים לא.

12. ישעיה נז, א.

16. עמ' ???

13. ד"ה או ירצה סורר.